

تأکید ابن مسکویه بر تربیت اخلاقی کودکان

تربیت اخلاقی موضوعی میان رشته‌ای است که از یک سو با روانشناسی ارتباط دارد و از سوی دیگر با علوم تربیتی و اخلاق. یکی از ابعاد انسان اخلاق است که تأثیر مهمی در باورها و رفتارهای وی دارد.

خبرگزاری مهر- تربیت اخلاقی موضوعی میان رشته‌ای است که از یک سو با روانشناسی ارتباط دارد و از سوی دیگر با علوم تربیتی و اخلاق. یکی از ابعاد انسان اخلاق است که تأثیر مهمی در باورها و رفتارهای وی دارد. اسلام به عنوان یک دین جامع بر بعد اخلاقی انسان تأکید فراوانی دارد و بخش عمده‌ای از آموزه‌های اسلامی در باب اخلاق است.

تربیت انسان به منزله یک انسان و تربیت انسان به منزله مسلمان بدون رشد و پرورش اخلاق وی تربیتی ناقص و چه بسا زیانبار خواهد بود. به طور معمول هر کسی در زندگی خود فرد یا افرادی را می‌شناسد که به رغم رشد علمی و تخصصی، به دلیل بی بهره بودن از فضایل اخلاقی در میان مردم از مقبولیتی برخوردار نبوده و چه بسا منشأ زیانهای جبران ناپذیر شده است.

در تربیت اخلاقی سه عنصر نقش محوری دارند: هدف، اصول و روشها. هدف تربیت اخلاقی نشانگر مقصد و مسیر کلی جریان تربیت است و به مربی و مربی نشان می‌دهد که باید در چه جهتی حرکت کنند تا کجا باید به پیش بروند.

اصول و روشها نیز تعیین کننده چگونگی طی این مسیر و نیز تعیین کننده قواعد حاکم بر طی این مسیر هستند.

در میان قدما مباحثی مانند تزکیه اخلاق و تهذیب نفس مطرح بوده و در علم اخلاق درباره چگونگی آراستن نفس به صفات و پیراستن آن از صفات رذیلت بحث می شده است. چنان که خواجه نصیرالدین طوسی در کتاب اخلاق ناصری، فصل نهم و دهم از مقالات اول را به حفظ صحت نفس و معالجه رذایل اختصاص داده و ابن مسکویه در کتاب "تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق" در مقاله دوم، در فصلی خاص به تربیت اخلاقی کودکان پرداخته و افزون بر آن مقاله ششم را به بیماری اخلاقی و فصل هفتم را به معالجه آنها اختصاص داده است. با وجود این، رشته علمی مستقلی به نام تربیت اخلاقی مطرح نبوده است.

باید توجه داشت که تربیت اخلاقی موضوعی میان رشته‌ای است که از یک سو با روانشناسی ارتباط دارد و از سوی دیگر با علوم تربیتی و اخلاق.

علم اخلاق ارزشهای مقبول را در اختیار تربیت اخلاقی قرار می‌دهد و به او می‌گوید چه ارزشهایی را باید به دانش آموزان بیاموزد. روانشناسی ماهیت رشد اخلاقی، مراحل رشد اخلاقی و عوامل مؤثر بر آن را بیان می‌کند و در نهایت علوم تربیتی اصول و روشهای عام تربیت را در اختیار این موضوع قرار می‌دهند.

در دوران معاصر تربیت اخلاقی به عنوان موضوعی مستقل مطرح و تحقیقاتی در این موضوع در ایران و کشورهای مسلمان عرب زبان انجام شده است.

با وجود این تحقیقات مربوط به این موضوع، به ویژه در کشور ما هنوز در ابتدای راه هستند و تا رسیدن به اوج و تدوین نظریه تربیت اخلاقی متناسب با فرهنگ کشور، راه درازی در پیش است.

به طور کلی تحقیقاتی که در دوره معاصر درباره تربیت اخلاقی در ایران و کشورهای عربی مسلمان انجام شده، از یکی از سه رویکرد ذیل پیروی خواهند کرد:

الف- استخراج و تدوین نظریات دانشمندان مسلمان درباره تربیت اخلاقی؛

ب- استخراج عناصر تربیت اخلاقی با مراجعه به آیات و روایات؛

3- رویکرد تطبیقی.